

Østfold fylkeskommune

Postboks 220
1702 SARPSBORG

Deres referanse	Vår referanse 2014/2603-4-25142/2014-ARNARN	Klassering M10	Dato 19.12.2014
------------------------	---	--------------------------	---------------------------

Høringsuttalelse fra Hvaler kommune - Regional plan for vannforvaltning i vannregion Glomma, og de norske delene av vannregion Västerhavet.

Viser til høringsbrevet «Regional plan for vannforvaltning i vannregion Glomma, og for de norske delene av vannregion Västerhavet – Høring og offentlig ettersyn» datert 26. juni 2014 og med høringsfrist 31. desember 2014.

Kommunestyret i Hvaler har behandlet planen i sitt møte 11. desember 2014 i sak 110/14.

Dette brev inneholder:

- Sammendrag av administrasjonens innledning.
- Uttalelse/vurdering vist til i vedtaket.
- Selve kommunestyrets vedtak.

I tillegg følger hele saksframlegget med vedtak (særutskrift) som **vedlegg**.

1. Innledning.

Vannregion Glomma er en av landets 11 vannregioner. For vannregion Glomma er det Østfold fylkeskommune som er vannregionmyndighet. Vannregion Glomma er igjen delt inn i 12 vannområder. Hvaler kommune inngår sammen med 10 andre Østfold-kommuner i vannområdet Glomma Sør. Arbeidet i Glomma Sør er styrt og finansiert av kommunene, fylkeskommunen og fylkesmannen i fellesskap.

Vannovervåkingen viser at mange vannforekomster i Glomma Sør har moderat eller dårlig miljøtilstand. De fleste foreslåtte tiltakene i Glomma Sør er knyttet til spredt og kommunalt avløp, landbruk, industri og sur nedbør. Klimaendringene vil føre til økende vannmengder på ulike tidspunkter på året. Det vil føre til økte belastninger på allerede gammelt avløpsnett og økt avrenning fra jorder og veier.

For Hvaler kommune er våre bekker, alle benevnt kystbekker, vurdert i forhold til avløp fra spredt bebyggelse og landbruk – tilstanden i disse vannforekomstene er vurdert til god og det er vurdert som ingen risiko for at miljøtilstanden skal forverres i planperioden.

Vann-, avløps-, renovasjons- og veiavdelingen

Besøksadresse:

E-postadresse:

Telefon:

Telefaks:

Webadresse: www.hvaler.kommune.no

Tlf.saksbeh.: 69 37 51 56

Bankkonto: 7050 06 18947

I tillegg er kystvannsforekomster registrert gjennom Prosjekt Ytre Oslofjord. Hovedtendensen er at tilstanden nord for Hvaler og i sundene er karakterisert som moderat og at det er risiko for at tilstandsmålet «god» eller bedre ikke vil bli nådd i planperioden. For kystvannsforekomstene sør for Hvaler er tilstanden god. Påvirkningene på miljøtilstanden i vannforekomstene i og rundt Hvaler kommer i hovedsak fra Glomma- og Haldenvassdraget og er utslipp og overløp fra industri, kommunalt avløpsnett, utslipp fra private avløpsanlegg og avrenning fra landbruket via overflateavrenning og grøftesystemer. I tillegg er våre områder påvirket av kyststrømmen med langtransporterte tilførsler av næringssalter, søppel, partikler (for eksempel microplast) og fremmede arter. Dette er i svært liten grad tatt inn i forvaltningsplanen.

Rådmannen anser at Regional plan for vannforvaltningen med tilhørende tiltaksprogram, samt lokal tiltaksanalyse for Glomma Sør gir en god oversikt over utfordringene som ligger i arbeidet med å oppnå god økologisk tilstand i ferskvannsforekomstene og gir et godt utgangspunkt for videre arbeid med forvaltning av vann og vannmiljø. Dette er avgjørende for at kystvannsforekomstene ved Hvaler skal oppnå en bedre økologisk og kjemisk tilstand og ikke minst redusere risikoen for forverring. Hvaler kommune er lokalisert ved utløpet av Vannregion Glomma – der vannregionen møter kystvannet. Når det gjelder kystvann har forvaltningsplanen klare mangler som må forbedres i den endelige forvaltningsplanen.

Rådmannen mener at forvaltningsplanen beskriver utfordringene knyttet til klimaendringene på en tilfredsstillende måte.

Rådmannen vil fremheve behovet for å styrke økonomiske ressurser fra statlig hold for å sikre gjennomføringen av direktivet i vannforvaltningen med aktuelle tiltak innenfor ulike sektorområder.

Rådmannen mener at forvaltningsplanen må bli tydeligere på at alle sektormyndigheter må bidra med tiltak og inngå i kost/nytte betraktninger, slik at ikke kommunene, som har de mest presise kostnadsvurderingene, blir alene om å gjennomføre tiltak. Rådmannen vil også peke på at det er viktig at kostnadene ved å fremskaffe kunnskap om miljøtilstanden i fremtiden belastes alle sektorene som bidrar med påvirkning.

Vannforskriftens strenge tidsfrister for måloppnåelse, vil bety at utbedringstakten på avløpsfeltet innen vannregionen/vannområdet må forseres. Resultatet kan bli at avløpsgebyrene i mange tilfeller blir urimelig høye for innbyggerne. Investeringer i renseanlegg og på ledningsnettet er langsiktige investeringer, og kommer også neste generasjon til gode.

Opprettholdelse av god miljøtilstand i vann kan være gjenstand for en rekke målkonflikter lokalt, men også nasjonalt. Eksempler på målkonflikter er: *Landbruk og miljø, industri, næring og vannmiljø* og *befolkningsvekst og vannmiljø*. Det er nødvendig at disse spørsmålene blir bedre ivaretatt i endelig forvaltningsplan og tiltaksprogram.

Vannområdet Glomma Sør består av 11 medlemskommuner: Askim, Eidsberg, Fredrikstad, Halden, Hvaler, Rakkestad, Råde, Sarpsborg, Spydeberg, Skiptvet og Trøgstad. Det er ansatt en daglig leder, med kontorsted i Rakkestad, som er koordinator og pådriver for arbeidet i vannområdet.

Når det gjelder kystvann har arbeidet med å fremskaffe kunnskapsgrunnlaget vært lagt i et eget prosjekt, prosjektområde Ytre Oslofjord, i regi av fylkeskommunene Telemark, Vestfold og Østfold. Samarbeidsprosjektet har hatt som oppgave å karakterisere/klassifisere kystvannsforekomstene, utarbeide et overvåkingsprogram og en tiltaksanalyse, både for landbaserte tilførsler og tilførsler via havstrømmene/Skagerak. Prosjektet har jobbet tett sammen med fagrådet for Ytre Oslofjord.

Spesielt om Hvaler; miljøtilstand, påvirkninger og tiltak.

Miljøtilstand

Hvaler har to kategorier vannforekomster, en generell kalt kystbekker og Arekilen som vurderes som ferskvannsforkomster. I våre bekker og i Arekilen er tilstanden god og det er ikke noen trussel om forverring. Aktuelt forebyggende tiltak er overvåkning. I tillegg er det kystvannsforkomster der flere er mer eller mindre sammenhengende/deles med Fredrikstad, Sarpsborg og Halden. Miljøtilstanden er karakterisert som moderat og er vurdert til å være risiko for at en ikke når målene om miljøtilstand «god» eller bedre.

Miljøtilstanden i vannforekomstene tilknyttet ferskvann i Hvaler kommune er i all hovedsak under kontroll.

Når det gjelder vannforekomstene av kystvann nord for Hvaler og i sundene er hovedpåvirkningene på miljøtilstanden i vannforekomstene utslipp og overløp fra kommunalt avløpsnett, utslipp fra private avløpsanlegg, utslipp fra industri og avrenning fra landbruket via overflateavrenning og grøftesystemer fra andre kommuner. En bedring av miljøtilstanden helt avhengig av at kommunene som ligger oppstrøms gjennomfører tiltak i tråd med forvaltningsplan og tiltaksplan etter den lokale (Glomma Sør) tiltaksanalysen.

Kystvannsforkomstene sør for Hvaler er også påvirket av tilførsler fra nord, men her kommer også påvirkningene fra kyststrømmene sterkere inn.

Vannforskriftens virkeområde for kystvann er definert til å være fra en nautisk mil utfor grunnlinjen og innover mot grensen mot brakkvann. For Hvaler sin del er det altså kystvann knappe to km sør for Torbjørnskjær og innover mot land, altså et stort område hvor Hvaler har en rolle å spille.

Hvaler kommune– kystvannsforkomster - samt tilgrensende kystvannsforkomster i Fredrikstad og Sarpsborg.

KYSTVANNSFORKOMST	ØKOLOGISK TILSTAND	KJEMISK TILSTAND	RISIKO-VURDERING
Færder-Torbjørnskjær	God	God	Ingen risiko
Ytre Oslofjord	God	God	Ingen risiko
Vauerkilen	Moderat	Udefinert	Risiko
Singlefjorden	Moderat	Dårlig?	Risiko
Svalerødkilen ¹⁾	Moderat	Udefinert	Risiko
Røsneskilen ¹⁾	Moderat	Udefinert	Risiko
Grimsøykilen ¹⁾	Moderat	Udefinert	Risiko
Skjebergkilen ¹⁾	Moderat	Udefinert	Risiko
Sandholmene ³⁾	Moderat	Udefinert	Risiko
Ramsøflaket/Østerelva ²⁾	Moderat	Dårlig?	Risiko
Tosekilen ²⁾	Moderat	Udefinert	Risiko
Hunnebunn ²⁾	Dårlig	Udefinert	Risiko
Østerelva ²⁾	Moderat	Udefinert	Risiko
Skjelsbusundet	Moderat	Udefinert	Risiko
Asmalsundet	Moderat	Udefinert	Risiko
Løperen	Moderat	Dårlig?	Risiko
Lera	Moderat	Udefinert	Risiko

1) Sarpsborg – felles vann mot Hvaler

2) Fredrikstad – felles vann mot Hvaler

3) Sandholmene er et noe udefinert begrep. I dokumentene er det definert som området sørover fra Singlefjorden – via Skjærhaldenfjorden – til og med Herfølrenna.

Tabell fra Prosjekt ytre Oslofjord, «Karakterisering av vannforekomstene»

Vannregion Glomma: «Vesentlige vannforvaltnings spørsmål – Prosjektområde Ytre Oslofjord». 19. juni 2012.

Kunnskapsgrunnet for å kunne gjøre en god kartlegging og dermed en god vurdering av kystvannforekomstene nord for Hvaler er ikke godt nok. Det er for eksempel ikke mulig å sette en beskrivelse av kjemisk tilstand i områdene – de aller fleste er markert med «udefinert».

I den lokale tiltaksanalysen for Vannområdet Glomma Sør, versjon pr. 4.juli 2014 heter det:

«Tiltaksanalysen for kystvannene blir utarbeidet gjennom et eget prosjekt Ytre Oslofjord, og er ikke inkludert i tiltaksanalysen for Glomma Sør i denne versjonen. Utgangspunktet for etableringen av et felles prosjekt for Ytre Oslofjord var behovet for å se fjorden under ett, uavhengig av administrative skiller. Prosjektområdet Ytre Oslofjord inngår, på samme måte som Glomma Sør, i planfase 2 hvor det skal gjennomføres forvaltningsarbeid i perioden 2010 – 2015. Arbeidet gjennomføres i samsvar med vedtatte planprogram i vannregionene. Forvaltningsplanen vil gjelde fra 2015 – 2021. Prosjekt Ytre Oslofjord er ikke et eget vannområde og det er i vannområdene den kommunale myndigheten skal myndigheten skal utøves.»

En spesiell problemstilling er reist i dokumentet «Lokal tiltaksanalyse for Vannområde Glomma Sør for Øyeren». Dette gjelder de forestående utbyggingstiltakene i Borg Havn det heter:

«Forholdet til Borg Havn: Vannområde Glomma Sør er kjent med planene for ny innseiling og deponiområder for Borg Havn og høringstillatelser fra bl.a. Fylkesmannen i Østfold og Naturvernforbundet. Glomma Sør har ikke vært involvert i prosessen verken som høringspart eller via Kystverket som sektormyndighet. Siden den mest aktuelle vannforekomsten, Østerelva, er en del av kystområdene – som er en del av et eget prosjektområde Ytre Oslofjord, har vi ikke tatt stilling til den aktuelle saken. Glomma Sør vil allikevel påpeke at både vannforekomsten Glomma fra Greåker til sjøen og Østerelva (gjelder også vannforekomstene Asmalsundet og Løperen, min anm.) er i moderat tilstand og i risiko for ikke å nå målet om «GOD» vannkvalitet innen 2021. Det vil være nødvendig å gjøre tiltak for å bedre vannkvaliteten i disse vannforekomstene og det skal ikke gjøres inngrep som forverrer situasjonen.»

Rådmannen kjenner ikke til i hvilken grad Vannforskriften er tatt med i vurderingene rundt ny innseiling og mudring i/ved Borg Havn.

2. Uttalelse/vurdering.

Rådmannen anser at Regional plan for vannforvaltningen med tilhørende tiltaksprogram og lokal tiltaksanalyse for Glomma sør gir en god oversikt over utfordringene som ligger i arbeidet med å oppnå god økologisk tilstand i ferskvannforekomstene og gir et godt utgangspunkt for videre arbeid med forvaltning av vann og vannmiljø i hele vannregionen.

Når det gjelder kystvann har forvaltningsplanen klare mangler, både i forhold til miljømål og problemkartlegging. Kystvannet, som er en viktig ressurs for Nedre Glomma regionen, må få økt fokus i den endelige forvaltningsplanen.

Ved prosjektering og planlegging av arbeidene som skal gjøres i forbindelse med utdyping av innseilingen, mudring og deponering av muddermasser i Borg Havn/Kystverket sin regi, er det gjort omfattende undersøkelser av et område som omfatter flere vannforekomster i forskjellig grad. Resultatene av disse undersøkelsene (økologisk og kjemisk tilstand) må tilflyte det kartleggingsarbeidet som er gjort gjennom Vannregion Glomma/Glomma Sør/Prosjektområde Ytre Oslofjord. I tillegg bør det når arbeidene med Borg Havn starter opp foretas en kontinuerlig oppdatering av tilstanden, samt at det foretas en form for sluttundersøkelse en tid etter at arbeidet er utført for å undersøke de langsiktige effektene av arbeidet – om eventuelle endringer i den økologiske og kjemiske tilstand i vannforekomstene nord for Hvaler.

Rådmannen vil fremheve behovet for å styrke økonomiske ressurser fra statlig hold for å sikre gjennomføringen av direktivet i vannforvaltningen med aktuelle tiltak innenfor ulike sektorområder.

Rådmannen mener at forvaltningsplanen beskriver utfordringene knyttet til klimaendringene på en tilfredsstillende måte.

Når det gjelder prioriteringer og avveininger mellom sektormyndigheter og kommunen mener rådmannen at forvaltningsplanen må bli tydeligere på at alle sektormyndigheter må bidra med tiltak og inngå i kost/nytte betraktninger, slik at ikke kommunen, som har de mest presise kostnadsvurderingene, blir alene om å gjennomføre tiltak. Hvis ikke sektorinteresser som landbruk, fisk, samferdsel og energiproduksjon blir med som fullbyrdige kostnadsbærere i forvaltningsplan m/tiltaksprogram – og der tiltak prioriteres ut fra gode kost/nytte-beregninger – blir det ingen helhetlig vannforvaltning. Miljømål vil da bli innfridd med en skjev kostnadsfordeling.

Vurderinger/tiltak i egen kommune.

Kommunalt avløp.

Hvaler kommune har et relativt nytt kommunalt vann og avløpsanlegg. Hvaler kommune har ikke eget renseanlegg – alt avløp pumpes til Frevar i Fredrikstad for rensing.

Det kommunale avløpsnett på Hvaler er separert, det vil si at det ikke skal være fremmedvann (regnvann, overvann, drenering) i avløpsnett. Det er imidlertid noe innlekking av fremmedvann i avløpsnett fra eldre private anlegg og eventuelle lekkasjer inn i avløpsnett. Det arbeides med å rette opp dette, bl.a. ved pålegg om sanering av gamle septiktanker. Fremmedvann i avløpssystemet er negativt på flere områder, både ved større kostnader til pumping, drift, kapasitetsdrivende og ikke minst gir det en dårligere virkningsgrad ved renseanlegget. Uansett er dette en nærmest et ubetydelig bidrag til påvirkning av kystvannforekomstene ved Hvaler/vannregion/vannområde.

I Hvaler kommune sitt avløpsnett er sjøen i stor grad brukt som grøft for et omfattende pumpeledningsnett. Det er i alt 83 kommunale pumpestasjoner, de fleste ligger ved sjøen i forbindelse med landtak for sjøledninger. og pumpestasjoner må ha en eller annen form for sikring av overløp, ved driftsstans osv. Overløp begrenses ved overvåking, styrt kjøring av stasjonene og ved bruk av buffertanker. Det er også aktuelt å benytte slambil for tømning av tanker etc. i spesielle overløpstilfeller. I noen tilfeller er det nødvendig å føre overløp til sjøen. Det er da viktig at det finnes overløpssystemer som styrer dette med overløp på en best mulig måte i forhold til forurensning og særlig i forhold til synlig punktbelastning (lukt – synlighet). Kommunen arbeider systematisk og målrettet for å redusere omfanget (antall hendelser og mengde) av nødoverløp og at overløpenes varighet rapporteres i KOSTRA. Selv om utslipp til kystvannforekomstene og påvirkning av dem ved nødoverløp fra det kommunale avløpsnett er minimal, vil de tiltak som gjøres føre til en positiv utvikling og redusere risikoen for forverring av den økologiske og kjemiske tilstanden i kystvannforekomstene.

Spredt bebyggelse

Hvaler har spredt bebyggelse – både når det gjelder boliger og særlig når det gjelder hytter. Det er i dag vel 400 boliger og ca. 2200 hytter som ikke er koblet til kommunalt vann- og avløpsnett. Det er etablert ca 25 såkalte minirensesanlegg. Utslipp fra spredt bebyggelse er i den store sammenheng ikke en avgjørende belastning på våre kystvannforekomster, det kan lokalt være en belastning på bekker og tjern. Det er imidlertid et ønske om å bedre forholdene når det gjelder utslippene fra spredt bebyggelse. For boliger er det mulig å få koblet de fleste av de resterende til det kommunale nettet. For hytter stiller saken seg noe annerledes, mange hytter kan kobles til offentlig vann og avløp, gjerne via felles private anlegg der flere går sammen. Det er imidlertid slik at ikke alle steder er det ønskelig med slik påkobling på grunn av at omfanget av terrenginngrep kan bli for store. Det er allikevel behov for en gjennomgang av utslippssituasjonen for det store

antallet hytter som ikke er påkoblet offentlig VA slik at alle får en vann- og avløpsordning som tilfredsstillende kravene.

Økonomiske konsekvenser

For innbyggerne er investeringsbehovet for oppgradering av spredt avløp anslått til å være 100-150 millioner avhengig av hvor mange hytter som blir med.

Konsekvenser levekår/folkehelse

En forbedring av miljøtilstanden i vannforekomstene kan ha positiv betydning for rekreasjon og friluftsliv, både i forhold til opplevelser knyttet til lokale vannforekomster og kystsonen som helhet.

Vedtak i kommunestyret:

Hvaler kommune ser positivt på det arbeidet som gjøres gjennom Vannregion Glomma og Vannområde Glomma Sør for å bedre vannkvaliteten i vassdragene og dermed i kystvannet nedstrøms.

Hvaler kommune mener at det framover må settes et sterkere fokus på vannkvaliteten i våre kystvannforekomster, økologisk og kjemisk tilstand, og at den nødvendige kartleggingen må gjennomføres, slik at vi får det beste grunnlaget for å treffe beslutninger i framtida.

Hvaler kommune ber spesielt om at den forestående utbyggingen av Borg Havn følges nøye og at det foretas undersøkelser i ettertid som kan danne grunnlag for egne tiltak dersom det viser seg nødvendig.

For øvrig vises til avsnittet «Vurderinger» i saksframlegget.

Kommunestyret ber om at vannregionen Glomma og vannområdet Glomma sør, engasjerer seg med høringsuttalelser i Borg I og II.

Med hilsen

Dette dokumentet er ekspedert uten underskrift

Jan R. Aspheim
Virksomhetsleder
Kommunal teknikk og eiendom (KTE)

Arnt Otto Arntsen
Rådgiver
Avdeling vann, avløp, renovasjon og vei

Kopi til eksterne mottakere:
Vannområde Glomma Sør

Kopi til interne mottakere:
Jan Richard Aspheim Kommunal teknikk og eiendom
Robert Moan Plan og miljø
Laila Kjølbo Rød Naturforvaltningsavdelingen